

DRETS D'AUTORIA & FONTS

Quan redactem un text o ens assignen un treball molts cops consultem diverses fonts per completar-los. Els diccionaris en línia, per exemple, són una eina útil quan no sabem una paraula o expressió en alemany o anglès. Per una altra banda, també tenim a la nostra disposició gramàtiques i correctors de text en línia que ens ajuden a evitar possibles errors.

Ara bé, quan fem servir fragments de texts o informació que trobem en línia i que no hem redactat nosaltres és important respectar els drets d'autor, ja sigui pel que fa a imatges com texts. Per aquest motiu, és necessari citar les fonts que hem consultat correctament per no cometre plagis de manera accidental. En aquest apartat introduïrem breument els drets d'autor, el domini públic i eines per citar correctament els recursos que fem servir.

1. Què són els drets d'autor?

Els drets d'autor es defineixen com el conjunt de drets d'una persona física sobre la seva obra (creació humana original) de naturalesa literària, artística o científica expressades per qualsevol mitjà o suport. Aquests drets inclouen els drets de reproducció i distribució.

Per reutilitzar informació no pròpia és necessari seguir aquests passos:

- No desnaturalitzar el sentit de la informació.
- Citar sempre la font de la informació.
- Mencionar la data de l'última actualització de la informació (si tenim accés a aquestes dades).

2. Com cito les fonts que he fet servir?

A continuació detallem com citar les principals eines de consulta:

• Com citar un llibre:

La referència d'un llibre ha d'incloure el nom de l'autor (o autors), la data de publicació, el títol complet, la ciutat on s'ha publicat, l'editor, la col·lecció i el número:

Autor (Any). Títol. Edició (si no és la primera). Lloc: Editorial. Col·lecció, número (si s'escau).

• Com citar un article:

La referència d'un article ha d'incloure el nom de l'autor, el títol de l'article, el nom de la publicació periòdica (en cursiva), el número d'exemplar, la data i les pàgines on apareix l'article.

Autor. (data). "Títol de l'article". *Títol de la Publicació Periòdica*, núm. de l'exemplar: número de pàgina/es.

- **Com citar una pàgina web:**

La referència d'una pàgina web ha d'incloure el responsable principal, la darrera data d'actualització de la web, el títol complet (en cursiva), el tipus de suport en línia (entre claudàtors), el nom de la persona o organització que en tingui els drets i l'adreça de la pàgina web.

RESPONSABLE PRINCIPAL (Data d'actualització). *Títol* [en línia]. Edició o versió. Lloc: Editorial [Consultat: data].

Aquest manual de citació bibliogràfica de la Direcció General de Política Lingüística també us pot ajudar a resoldre els vostres dubtes: https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_difusio/publicacions_en_linia/btpl_col/citaciobibliografica/

Per la seva banda, la Universitat Autònoma de Barcelona té un web on es poden consultar les preguntes més freqüents en referència al plagi, els drets d'autor i les llicències Creative Commons. Podeu consultar-lo en aquest enllaç: <https://webs.uab.cat/dretsautor/>

3. Puc fer servir imatges d'Internet?

El fet de trobar una imatge, un vídeo o un text a Internet no implica que puguem baixar-lo i incloure'l a un document o una pàgina web que estiguem elaborant. Els drets morals i patrimonials d'una obra pertanyen a la persona que l'ha creada, tant si ho especifica (per exemple mitjançant el símbol © al costat del seu nom) com si no ho fa i, per defecte, es considera que té reservats tots els drets.

Alguns repositoris d'imatges on es poden trobar imatges d'ús lliure inclouen:

Flickr: <https://www.flickr.com/>

Openclipart: <https://openclipart.org/>

Freepik: <https://www.freepik.es/>

A Google també podem trobar imatges lliures de drets d'autor. S'ha de triar l'opció **Llicències Creative Commons** a partir de l'opció Eines.

3. Què és el domini públic?

El domini públic fa referència a la situació en què queden les obres literàries, artístiques o científiques quan venç el termini de protecció dels drets econòmics o d'explotació. Una obra que es troba en domini públic pot ser explotada lliurement, respectant els drets d'autoria i fent referència a la seva font.

4. Copyright & Creative Commons

Les llicències Creative Commons (CC) estan basades en els drets d'autoria, que inclouen els drets patrimonials, representats pel copyright. Les llicències CC tan sols alliberen alguns dels drets que posseeix l'autor/a d'una obra perquè d'altres persones en puguin fer certs usos sense haver de sol·licitar una autorització. Per tant, és perfectament compatible trobar diverses combinacions i saber interpretar-les. Distingim entre les següents tipus de llicències:

	<p>Reconeixement (by) o CC by: Es permet qualsevol explotació de l'obra, incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també està permesa sense cap restricció.</p>
	<p>Reconeixement - CompartirIgual (by-sa) o CC by-sa: Es permet l'ús comercial de l'obra i de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original.</p>
	<p>Reconeixement - NoComercial (by-nc) o CC by-nc: Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial. Això no treu que la persona que té els drets la pugui utilitzar amb finalitats comercials, només s'aplica la restricció a la resta de persones.</p>
	<p>Reconeixement - SenseObraDerivada (by-nd) o CC by-nd: Es permet l'ús comercial de l'obra però no la generació d'obres derivades. Això no treu que la persona que té els drets la pugui modificar, només s'aplica la restricció a la resta de persones.</p>
	<p>Reconeixement - NoComercial - CompartirIgual (by-nc-sa) o CC by-nc-sa: No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original. Això no treu que la persona que té els drets la pugui utilitzar amb finalitats comercials, només s'aplica la restricció a la resta de persones.</p>
	<p>Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada (by-nc-nd) o CC by-nc-nd: No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades per altres persones que no siguin les propietàries dels drets. És la llicència més restrictiva ja que només permet que altres persones es descarreguin l'obra i la comparteixin amb altres sempre i quan en reconeixin l'autoria, però sense fer-ne modificacions ni ús comercial.</p>

5. Puc fer servir eines digitals com ara ChatGPT per completar les meves redaccions i treballs?

No. Per poder oferir una retroacció realista dels aspectes a millorar i obtenir una visió general de l'aprenentatge de l'alumnat és necessari que els alumnes redactin les seves tasques. Qualsevol tasca tramesa realitzada amb eines com el ChatGPT o equivalent es qualificaran amb una nota de 0.

Si es detecta que un alumne ha fet servir tres cops eines d'intel·ligència artificial per redactar textos perdrà el dret a ser avaluat de manera contínua.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Universitat Autònoma de Barcelona. *Propietat Intel·lectual i Accés Obert*. (<https://webs.uab.cat/dretsautor/>)
- Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. *És compatible el símbol copyright © amb les llicències Creative Commons?* (https://xtec.gencat.cat/ca/centres/propintel_dretauto/pmf/)
- Creative Commons. *About the Licenses Creative Commons* (<http://creativecommons.org/licenses/>)